

Ходжикян Дарина – магістрант факультету іноземної філології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Мисик Ірина Георгіївна – доктор філософських наук, професор, декан факультету української філології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МІЖ ЕМПІРИЧНИМ ТА ТЕОРЕТИЧНИМ РІВНЯМИ ПІЗНАННЯ

Проблема взаємозв'язку емпіричного та теоретичного рівнів пізнання була актуальна ще у давні часи та залишається актуальною зараз. Даною проблемою займалися такі вчені, як Карл Поппер, Томас Кун, Імре Лакатос тощо.

Метою нашої роботи є визначення взаємозв'язку емпіричного та теоретичного рівнів пізнання.

У структурі наукового пізнання виділяють емпіричний та теоретичний рівні. Отже, першим розглянемо емпіричний рівень пізнання. Емпіричному пізнанню притаманні збір фактів, первинне узагальнення, опис дослідних даних, систематизація і класифікація. Під емпіричним дослідженням розуміють також практичні аспекти наукової організації, збір емпіричної інформації, осмислення результатів спостереження та експериментів, відкриття емпіричних законів, проведення класифікацій тощо.

Отже, емпіричне дослідження – це особливий вид практичної діяльності, що потребує наявності специфічних умінь і навичок: мистецтво експериментатора, спостережливості польового дослідника, особистої контактності та такту психологів і соціологів, які займаються проведенням досліджень тощо. Розглядаючи емпіричний рівень дослідження слід визначити його мету: описати кожний факт терміном науки, у межах якої ведеться дослідження; відібрати з усіх фактів типові; класифікувати факти за їх сутністю, з'ясувати наявні зв'язки між відібраними фактами.

Теоретичний рівень пізнання – це особливий вид дослідження, пов'язаний із глибоким аналізом наукових фактів, усвідомлених та зафіксованих мовою науки, з проникненням у сутність явищ, формулюванням висновків в кількісній і якісній формі, вибором принципів дії та рекомендацій щодо практичного впливу на ці явища.

Основна мета теоретичного рівня пізнання – досягнення об'єктивної істини. Наукове дослідження у кожному зі своїх етапів рухається від емпірики до теорії, а від теорії до практики. І все ж чіткої межі між емпіричним і теоретичним не існує. Емпіричний та теоретичний рівні наукового пізнання вирізняються: гносеологічною спрямованістю досліджень; пізнавальними функціями; характером і типом отриманих наукових результатів; методами отримання знань; співвідношенням чуттєво-сенситивного та раціонального компонентів у пізнанні.

Таким чином, ми дійшли до висновку, що, незважаючи на зазначені відмінності, емпіричний та теоретичний рівні наукового пізнання органічно взаємопов'язані та взаємообумовлюють один одного в цілісній структурі наукового пізнання. Емпіричне дослідження, виявляючи нові факти, нові дані спостереження та експериментів, стимулює розвиток теоретичного рівня, ставить перед ним нові проблеми та завдання. Теоретичне дослідження, у свою чергу, розглядаючи та конкретизуючи теоретичний зміст науки, відкриває нові перспективи пояснення та передбачення фактів і, тим самим, орієнтує та спрямовує емпіричне пізнання.